

Вероніка Левко

Kijowska Miejska Akademia Sztuki Estradowej i Cyrkowej, Ukraina

## ТВОРЧИСТЬ БОГДАНА ВЕСОЛОВСЬКОГО В КУЛЬТУРНО-МИСТЕЦЬКОМУ ПРОСТОРІ УКРАЇНИ ПОЧАТКУ ХХІ СТОЛІТТЯ

Музичний доробок видатного композитора-пісняра Богдана Весоловського (1915–1971), творчість якого у 1930-х рр. (львівський період) заклала підвалини української естрадної музики, у часи СРСР був майже невідомим широкому загалу. Актуалізація творчості митця в Україні припадає на кінець ХХ – початок ХХІ ст., коли його пісенні композиції стають невід’ємною частиною концертного та навчального репертуару українських естрадних виконавців. Втім, ще двадцять років тому ім’я Богдана Весоловського було відоме лише фахівцям, а не широкому загалу, хоча низка творів композитора, за свідченням Л. Касян, виконувалися в Україні в 1992–1993 рр., тобто відразу після проголошення Україною незалежності<sup>1</sup>. Перелом настав лише у 2000-х рр., коли до постаті митця та його спадщини звернулися науковці й провідні українські діячі культури та мистецтва. У період 2000–2010 рр. О. Зелінський видає три збірки творів композитора<sup>2</sup>, виходять наукові праці О. Зелінського<sup>3</sup>, В. Конончука<sup>4</sup>, Н. Майчика<sup>5</sup>,

---

<sup>1</sup> Л. Касян, *Документальна спадщина Богдана Весоловського в аудіовізуальній колекції ЦДКФФА України ім. Г.С. Пищеничного*, „Архіви України” [Київ] 2015, пр 4, ред. М. Палієнко, s. 136–145.

<sup>2</sup> Б. Весоловський, *Прийде ще час: Пісні і танцювальні мелодії*, Львів 2001; Б. Весоловський, *Я знов тобі: Пісні і танцювальні мелодії*, Львів 2002; *idem*, *Усе моє життя: Пісні і танцювальні мелодії*, Львів 2006.

<sup>3</sup> О. Зелінський, *Богдан Весоловський, Рената Богданська та Леонід Яблонський – представники української розважальної музики в Галичині (1930-ті роки)*, „Записки наукового товариства імені Шевченка” [Львів] 2009, т. 258: *Праці музикознавчої секції*, ред. О. Купчинський, s. 369–388.

<sup>4</sup> В. Конончук, *Богдан Весоловський та його світ танкової музики* [w:] *Музикознавчі студії: наук. зб. Львівської державної музичної академії ім. М. Лисенка*, Вип. 9, ред. І. Пілатюк, Львів 2004, s. 20–30.

<sup>5</sup> Н. Майчик, *Вокальна творчість Б. Весоловського та В. Балтаровича в процесі становлення „легких” жанрів вокальної музики* [w:] *Музикознавчі студії інституту мистецтв Волинського національного університету ім. Л. Українки та Національної музичної академії України ім. П.І. Чайковського*, Вип. 3, ред. О. Коменда, Луцьк 2009, s. 165–174.

У. Молчко<sup>6</sup>, в яких осмислюється місце Богдана Весоловського в розвитку української популярної музики. У 2010-ті рр. дослідження творчості митця виходить на новий рівень: у 2013 р. виходить з друку книга І. Осташа «Бонді або повернення Богдана Весоловського»<sup>7</sup>, яка стала першою повною біографією митця. Серед публікацій, що популяризують доробок митця, назовемо книгу «„Ти танго заспівай мені...”: Пісні Богдана Весоловського»<sup>8</sup>, яка є проектом І. Осташа. Це факсимільне видання, привчене до 100-річчя з дня народження композитора, є унікальним в едиційній практиці його мистецького доробку, і не лише через можливість долучитися до нотних оригіналів творів Б. Весоловського, а й завдяки аудіо додатку у вигляді двох CD із записами його пісень. Тож констатуємо, що на сьогоднішній день постать Б. Весоловського є достатньо вивченою в українській науці, а його доробок остаточно повернувся в український культурний простір.

Для того, щоб музика композитора не залишалася музейним раритетом, а стала актуальною частиною культурного надбання, вона повинна постійно бути присутньою у звуковому просторі. Тому ми зосередимось на унікальній культурно-мистецькій акції – фестивалі української ретро-музики імені Богдана Весоловського. Фестиваль був започаткований у 2015 р. з нагоди сторічного ювілею композитора. На сьогоднішній день вже відбулося чотири фестивалі, які сприяли популяризації музичного доробку митця. Однак й досі залишається не осмисленим внесок цього фестивалю у збереження та промоцію як творчості Б. Весоловського, так і всієї української ретро-музики. Оскільки фестиваль не має власного сайту в Інтернеті, окрім сторінки у facebook<sup>9</sup>, інформація про ці мистецькі акції є несистематизованою, бо зосереджена, окрім названої сторінки у соцмережі, в анонсах, прес-релізах, рецензіях та оглядах у мережевій пресі. У рамках невеликої за обсягом публікації неможливо охопити усю інформацію щодо цього масштабного мистецького заходу, тому нашим завданням є окреслення специфіки фестивалю української ретро-музики імені Богдана Весоловського та його значення для сучасної української музичної культури.

Перший фестиваль української ретро-музики імені Богдана Весоловського відкрився у Львові 29 травня 2015 р. У його рамках проводився кон-

---

<sup>6</sup> У. Молчко, *Сторінки життя та творчості композитора і диригента Богдана Весоловського*, „Наукові записки Тернопільського державного педагогічного університету ім. Володимира Гнатюка та Національної музичної академії України ім. П.І. Чайковського” [Тернопіль–Київ] 2003, Серія: *Мистецтвознавство*, пг 2(11), ред. О. Смоляк, с. 9–14.

<sup>7</sup> І. Осташ, *Бонді або повернення Богдана Весоловського*, Київ 2013.

<sup>8</sup> «*Ти танго заспівай мені...*»: *Пісні Богдана Весоловського*, Київ 2015.

<sup>9</sup> <https://www.facebook.com/pg/RetroMuzFest/> (23.04.2018).

курс молодих виконавців, в якому взяли участь 34 вокалісти з різних міст України – Києва, Полтави, Кривого Рогу, Кам'янця-Подільського, Івано-Франківська, Львова, Дрогобича, а також з Канади. Головою журі конкурсу став видатний співак української діаспори Володимир Луців (Великобританія). Молоді виконавці мали унікальну можливість не лише продемонструвати свій таланти, а й зануритися в атмосферу 1930-х рр. Важливим завданням для молодих артистів стала актуалізація української ретро-музики для сучасного слухача. В заключних гала-концертах фестивалю, перший з яких відбувся у Львівській опері, а другий у Київському театрі оперети 1 та 3 червня 2015 р. відповідно, разом з переможцями конкурсу виступили українські зірки, серед яких гурти «Kyiv tango project», «Пікардійська терція», «Tenors BEL'CANTO», джазовий гурт «ShockolaD», солісти Джамала, Ілларія, Василь Бокоч, Стефанія Романюк, Орест Цимбала, Марія Копитчак, Олеся Киричук, Ліліана Раврух, Юлія Швед та ін.

Родзинкою фестивалю стали не лише концертні програми, а й відтворення загальної музичної атмосфери 1930-х рр. Мистецький форум розпочався в Музеї етнографії та народного промислу відкриттям виставки «Бонді або повернення Богдана Весоловського», де було представлено листи композитора, його дипломи, ноти пісень, сімейні фотографії, платівки та інші раритети з приватних колекцій. Ще однією мистецькою подією фестивалю стало виконання танго усім бажаючими на вулиці біля будинку Богдана Весоловського у м. Стрий, де народився маестро, після чого відбулося урочисте відкриття фестивалю. Серед акцій мистецького форуму – благодійний бал «Бонді», програма якого включала майстер-класи танго, благодійний аукціон, конкурс суконь у стилі ретро 1930-х рр., а також автограф-сесію зірок фестивалю. У рамках фестивалю відбулася й прем'єра документальної стрічки «Бонді або повернення Богдана Весоловського» (режисер – Станіслав Литвинов, оператор – Василь Григор'як), яку було створено у 2014 р. за мотивами однойменної книги І. Осташа.

Значення фестивалю української ретро-музики імені Б. Весоловського важко переоцінити, оскільки він відкрив багатьом слухачам музику митця, а також весь величезний шар українського музичного ретро, про який багато з них не мали уявлення. Ювілейна дата стала поштовхом для подальшого знайомства української публіки з творчим доробком Богдана Весоловського.

Другий фестиваль української ретро-музики імені Богдана Весоловського було проведено у двох містах – Львові і Полтаві. У Львові 6 червня 2017 р. відбувся концерт «Мрійлива ніч», а конкурс молодих виконавців і гала-концерт проводився у Полтаві наприкінці серпня 2017 р.

Львівський концерт було присвячено сторічному ювілею ще одного представника українського ретро – Степана Гумініловича, який був творчим побратимом Богдана Веселовського. Серед гостей концертного заходу – син композитора Юрій Гумінілович, що вперше відвідав Україну, яку під час Другої світової війни покинув його батько. На концерті прозвучало багато ретро-музики, у тому числі батярські пісні. Серед учасників концерту «Мрійлива ніч» – Ілларія, LADIES' TRIO, Kvitana та ін. Музиканти майстерно виконали твори С. Гумініловича, у яких маестро поєднував український мелос з латиноамериканськими ритмами.

Полтаву як місце проведення конкурсу молодих виконавців та гала-концерту переможців було обрано не випадково: метою організаторів цієї мистецької акції стало розширення географії фестивалю, вихід за межі Галичини для набуття не регіонально-локального, а й загальноукраїнського значення. 26 серпня 2017 р. в залі Полтавського музично-драматичного театру ім. М.В. Гоголя відбувся конкурс молодих виконавців, а наступного дня – нагородження переможців та гала-концерт, у якому виступили учасники минулого фестивалю Ілларія, Василь Бокоч, Орест Цимбала, Марія Копитчак, гурт «ShockolaD», а також Наталія Хоменко, тріо бандуристок Національної телерадіокомпанії України, відомого італійського співака Альфонсо Олівера. Також у полтавських мистецьких акціях взяв участь композитор Мирослав Скорик, який багато зробив для розвитку не лише української академічної, а й популярної музики. Для того, щоб глядачі повністю занурилися в атмосферу 1930-х рр., на заключному концерті було запропоновано дрес-код – Black-Tie або стильне ретро, продовжуючи започатковану на попередньому фестивалі традицію.

Третій фестиваль української ретро-музики імені Богдана Веселовського було проведено в Одеському національному академічному театрі опери і балету 26 серпня 2018 р. Місце проведення було обрано не випадково: організатори прагнули поєднати два мистецьки осередки українського ретро – Одесу і Львів через творчість двох митців – Богдана Веселовського та Леоніда Утьосова. Символом єднання двох музикантів став образ серця, бо саме так називаються дві пісні-танго, які пов'язані з їхньою творчістю: композиція «Серце», написана уродженцем Полтавщини Ісааком Дунаєвським є однією з популярних пісень в репертуарі Л. Утьосова, а Б. Веселовський також є автором пісні «Серце», написаної вже на чужині – в Канаді у 1953 р. Творчість обох митців дотична і до джазового мистецтва: обидва музиканти тісно пов'язані з першими українськими джазовими бендами – «Теа-джаз» та «Ябцьо-джаз». Саме ці паралелі й намагалися підкреслити організатори Третього фестивалю української ретро-музики імені Богдана Веселовського. Проведення мистецької акції на сцені опер-

ного театру повинно було нагадувати слухачам і про те, що пісні композитора виконували провідні оперні співаки світу, зокрема представники української діаспори Андрій Добрянський, Іванка Мигаль, Ольга Павлова, а сьогодні вони є в репертуарі оперних виконавців Володимира Ігнатенка, Володимира Чайки, Ігора Кушплера, Лесі Боровець, Олега Лихача та ін. Серед запрошених виконавців фестивалю – співачка Ілларія, яка вже втретє взяла участь у цих мистецьких акціях, етно-джазова вокалістка Іванка Червінська з гуртом «Gypsy Lyre», гурт «Wszystko» разом з солістом Зеновієм Карачем.

Отже, проведення другого і третього фестивалів української ретро-музики імені Богдана Весоловського стали свідченням того, що даний шар української популярної музики є актуальним і затребуваним, і не лише у людей старшого покоління, а й молоді. Участь молодих виконавців у конкурсі є яскравим тому підтвердженням. Організатори фестивалю продемонстрували стратегічне мислення у динаміці його розвитку: розширення географії фестивалю дозволило ознайомити велику кількість українських слухачів східної та південної України з популярною музикою 1930-х рр., яка для більшості з них була майже невідомою. Другим важливим аспектом стратегічного розвитку фестивалю стало не лише збереження доробку Б. Весоловського та його сучасників, а й оновлення української ретро-музики, актуалізація через зміну її саунду заради наближення її до музичних смаків молоді. Останній аспект найбільш повно проявився в наступному, четвертому фестивалі.

Четвертий фестиваль української ретро-музики імені Богдана Весоловського відбувся у Києві 4 (конкурс) та 5 (гала-концерт) вересня 2019 р. у рамках щорічного міжнародного фестивалю сучасної академічної музики «Київ Музик Фест». Цього разу місцем проведення було обрано Будинок звукозапису Національної радіокомпанії України, а гала-концерт отримав назву «Від Канадського до Українського радіо». Радіо стало символом четвертого фестивалю не випадково, оскільки Б. Весоловський протягом всього свого життя був пов'язаний з радіо – працював радіожурналістом, очолював українську редакцію Канадського радіо, здійснив подорож до УРСР на запрошення Українського радіо.

На відміну від попередніх, фестиваль 2019 р. відзначився більшою стильовою різноплановістю: окрім традиційної ретро-естетики, музика Богдана Весоловського звучала у стилі рок і в академічному оркестровому виконанні. Це дало можливість наново подивитися на музику Б. Весоловського, розкрити її потенціал для розвитку сучасної української музичної культури. Академічний напрямок на фестивалі представляла відомі в Україні та за кордоном митці – оперна співачка Вікторія Лук'янець

та композитор Віктор Степурко. Останній зробив низку аранжувань пісень Б. Весоловського, десять з яких було виконано на цьому концерті. Звертання В. Степурка до творів класика українського ретро було пов'язано із співпрацею з канадським хором «Веснівка»: для цього колективу композитор зробив аранжування пісень Б. Весоловського для мішаного хору та джаз-бенду. В. Степурко для концерту «Від Канадського до Українського радіо» переробив свої аранжування, і твори Б. Весоловського було виконано різними колективами, серед яких тріо бандуристок Національної радіокомпанії України, вокальний ансамбль «Благовість» та Академічний оркестр народної і популярної музики Національної радіокомпанії України. Зазначимо, що аранжування В. Степурка творів Б. Весоловського увійшли до постійного концертного репертуару цих, а також інших колективів.

Естрадну музику і фольклорну течію представляла незмінна учасниця фестивалю етно-співачка Іларія, відомий український колектив «Шпилясті кобзарі», а також кавер-гурт «Wszystko», який брав участь у минулому фестивалі. Останній колектив відомий тим, що основу його репертуару становить переважно українська музика – від українського ретро до «Океану Ельзи». Підхід музикантів до української пісні є індивідуальним – від реставрації до творчої переробки й авторського аранжування. Тому кавер-гурт «Wszystko», який поки що недостатньо відомий українському слухачеві, органічно вписався у загальну атмосферу фестивалю української ретро-музики імені Богдана Весоловського, надавши йому нових фарб. Також відвідувачам концерту організатори запропонували особливий дрес-код, а саме ретро-стиль 1930–1960-х рр., тим самим продовжуючи традиції, закладені на першому фестивалі 2015 р.

Таким чином, фестиваль української ретро-музики імені Богдана Весоловського, історія якого є доволі невеликою, став помітним явищем в українському культурному просторі. Він актуалізував творчість Б. Весоловського для сучасного українського слухача, музика якого до того практично не звучала на українській естраді. Ретро-стиль творів митця став поштовхом для оновлення звукового ландшафту сучасної естради, а також точкою відліку для пошуків сучасних композиторів та виконавців, які звертаються до музичних творів Б. Весоловського, прагнули дати їм більш сучасного звучання.

Творчість композитора є актуальною не лише для професійних виконавців, які охоче включають його пісні до свого репертуару. Пісенні твори Б. Весоловського є невід'ємною складовою навчального процесу в мистецьких вишах, оскільки вони є тим репертуаром, який сприяє формуванню естетичного смаку молодих естрадних виконавців. Твори Б. Весоловського, як в пісні інших видатних піснярів ХХ ст. – Ігоря Шамо, Платона

Майбороди, Володимира Івасюка, Миколи Мозгового та ін. – сьогодні входять в навчальний репертуар спеціалізації «Естрадний спів» в мистецьких освітніх закладах, як Національна академія керівних кадрів культури і мистецтв, Київська муніципальна академія естрадного та циркового мистецтва й багатьох інших. Відзначимо, що ще років десять тому і студенти, і більшість викладачів мало знали про творчість короля українського танго. Практика роботи зі студентами у класі сольного співу засвідчила, що знайомство з піснями маестро духовно збагачує сучасну молодь, демонструючи усе багатство та розмаїття української естрадної пісні.

Пісні Б. Весоловського в навчальному процесі можуть використовуватися не лише у класі сольному співу, а й у дисципліні «Вокальний ансамбль». В Національній академії керівних кадрів культури і мистецтв, де викладає композитор В. Степурко, студенти виконують його ансамблеві аранжування пісень Б. Весоловського. Для студентів-вокалістів В. Степурко зробив полегшені варіанти аранжування, і найбільш улюбленими піснями студентської молоді стали твори «Чи знаєш ти?», «Ти і твої чорні очі», «Кладка», «Ніччю», «Волошки», а також найвідоміша композиція Б. Весоловського «Прийде ще час». Хорове та ансамблеве аранжування творів української естрадної класики не тільки дозволило збагатити навчальний репертуар вокалістів з дисципліни «Вокальний ансамбль», а й показати шляхи оновлення концертного репертуару академічних вокальних колективів.

Таким чином, незаслужено забуте ім'я видатного композитора-пісняря Богдана Весоловського сьогодні повертається до українського слухача. Його мелодичні, зворушливі, щирі пісні сьогодні слугують музичним орієнтиром для сучасних естрадних виконавців, які прагнуть розвивати традиції української пісенної творчості.

## Bibliografia

- Весоловський Б., *Прийде ще час: Пісні і танцювальні мелодії*, Львів 2001.
- Весоловський Б., *Усе моє життя: Пісні і танцювальні мелодії*, Львів 2006.
- Весоловський Б., *Я знов тобі: Пісні і танцювальні мелодії*, Львів 2002.
- Зелінський О., *Богдан Весоловський, Рената Богданська та Леонід Яблонський – представники української розважальної музики в Галичині (1930-ті роки)*, „Записки наукового товариства імені Шевченка” [Львів] 2009, т. 258: *Праці музикознавчої секції*, ред. О. Купчинський, s. 369–388.
- Касян Л., *Документальна спадщина Богдана Весоловського в аудіовізуальній колекції ЦДКФФА України ім. Г.С. Пишеничного*, „Архіви України” [Київ] 2015, nr 4, ред. М. Палієнко, s. 136–145.
- Конончук В., *Богдан Весоловський та його світ танкової музики* [w:] *Музикознавчі студії: наук. зб. Львівської державної музичної академії ім. М. Лисенка*, Вип. 9, ред. І. Пилатюк, Львів 2004, s. 20–30.

- Майчик Н., *Вокальна творчість Б. Весоловського та В. Балтаровича в процесі становлення „легких” жанрів вокальної музики* [w:] *Музикознавчі студії інституту мистецтв Волинського національного університету ім. Л. Українки та Національної музичної академії України ім. П.І. Чайковського*, Вип. 3, ред. О. Коменда, Луцьк 2009, s. 165–174.
- Молчко У., *Сторінки життя та творчості композитора і диригента Богдана Весоловського*, „Наукові записки Тернопільського державного педагогічного університету ім. Володимира Гнатюка та Національної музичної академії України ім. П.І. Чайковського” [Тернопіль–Київ] 2003, Серія: *Мистецтвознавство*, nr 2(11), ред. О. Смоляк, s. 9–14.
- Осташ І., *Бонді або повернення Богдана Весоловського*, Київ 2013.
- „*Ти танго заспівай мені...*”: *Пісні Богдана Весоловського*, Київ 2015.
- <https://www.facebook.com/pg/RetroMuzFest/>.

## BOHDAN VESOLOVSKY'S OUTPUT IN THE CULTURAL AND ARTISTIC SPHERE OF UKRAINE AT THE BEGINNING OF THE 21ST CENTURY

### Abstract

The article considers the issue of updating the work of the outstanding Ukrainian composer and songwriter Bohdan Vesolovsky (1915–1971) in the contemporary cultural sphere. The name of B. Vesolovsky was not known to the general public twenty years ago, and only since 2000 the composer's works have reappeared, and also become subject matter of the scientific research. The centenary of the composer's birthday is timed to coincide with the release of the composer's biography „Bondi or the Return of Bohdan Vesolovsky” written by Ihor Ostash (2013), as well as the creation of a documentary of the same name based on his motives (2014).

In 2015, in order to popularize the composer's work, a festival of Ukrainian retro music named after Bohdan Vesolovsky was organized, in the framework of which a competition of young performers was held. The festival took place 4 times (2015, Lviv; 2017, Lviv – Poltava; 2018, Odesa; 2019, Kyiv). The geographical expansion of this event and genre-style palette demonstrates the relevance of B. Vesolovsky's songwriting to the contemporary Ukrainian listener. The inclusion of his works in the curriculum for training pop vocalists contributes to the popularization of the composer's artistic heritage, and the processing of his songs for the vocal ensemble has enriched not only the educational, but also the concert repertoire.

**Keywords:** Ukrainian retro music, Bohdan Vesolovsky's vocal output, festival of Ukrainian retro music named after Bohdan Vesolovsky, educational potential of Ukrainian entertainment music